

Jaderný odpad?

Děkujeme, nechceme!

O krůček blíže průzkumům?

Ministr Brabec zamítl odvolání obcí a spolků ve většině lokalit a tak jsou zdejší průzkumná území pro hledání úložiště platná. U Dolní Cerekve a Pačejova si na verdikt ještě počkají. Průzkumy ale i tak začnou nejdříve za rok.

Svým rozhodnutím tak ministr potvrdil, že veřejný zájem obyvatel obcí, jejichž budoucnost vybudování úložiště podstatným způsobem ovlivní, není pro vládní politiky důležitý. Právě na to upozornilo více jak tisíc účastníků akcí Dne proti úložišti na všech sedmi lokalitách. Přijetí zákona, který by postavení obcí vůči centrálním úřadům posílil na úroveň obvyklou v zahraničí, stát až doposud bojkotoval. Teprve budoucnost ukáže, jak úspěšná bude snaha Pracovní skupiny pro dialog, v níž se sešli zástupci vybraných obcí, veřejnosti i státu,

navrhnout a prosadit nutnou změnu.

Samotné geologické práce na schválených územích nezačnou ještě nejméně rok. Správa úložišť totiž nemá připraveny nezbytné projekty ani vybranou firmu, která by je prováděla. Přesto by již v letošním roce někteří ze starostů rádi viděli v obecní kase miliony z jaderného účtu, které oficiálně měly být náhradou za prováděné průzkumy. Jak zaznělo v Parlamentu, jsou to peníze motivační, aby obce snáze souhlasily s cestou k úložišti. Už za 2–3 roky bude Správa úložišť zmenšovat počet lokalit tak,

aby do deseti let zbyla jediná. Zvažovat přitom bude, jak vstřícní jsou zástupci obcí v daných lokalitách. Budou se chtít vzdát motivačních příspěvků?

Nejste bezmocní, svoji budoucnost máte i ve svých rukách. Přerušování geologických prací, o němž po veřejných protestech rozhodla vláda v roce 2004, mělo trvat jen pět let. Díky trvajícím nesouhlasům se protáhlo na více než dvojnásobek. Je ale třeba být slyšet – dávejte veřejně najevo, co si myslíte. Pokud se vám dnešní postup státu nelíbí, můžete také podpořit spolky, které u vás působí a hájí vaše zájmy. O aktuálním dění se pak dozvíte na stránkách www.nehcemeuloziste.cz.

Edvard Sequens, Calla

foto: Tomáš Cihlár

Dle obrovské energie lidí účastnících se besed v lokalitě Hrádek, Horka, Kraví hora a celostátní dubnové akce Den proti úložišti s potěšením sledují, že potřeba změnit zavedený legislativní systém nezadržitelně vzrůstá. I přes hlasy, že Pracovní skupina pro dialog zastupující zájmy těchto lidí ve vládě, je jen hračkou v rukou MPO, se podařilo v červnu vzkřísit návrh na zákon na posílení pravomocí obcí. Lidé chtějí rozhodovat o své budoucnosti a nechtějí jaderný odpad jen tak „zakopat a zapomenout“. Proč? I o tom je rozhovor se švýcarským režisérem Edgarem Hagenem, jehož film „Cesta na nejbezpečnější místo na Zemi“ bude v ČR ke shlédnutí na podzim 2015. Dočtete se také, že ani ve Švýcarsku není výběr dvou finálních lokalit pro úložiště vítán. Přejí hezké léto.

Olga Kališová, Calla

Dialog pod Radou vlády a zákon opět na scéně

Od dubna 2015 se opět začali scházet zástupci státní správy, obcí, ekologických sdružení a odborníků na jednáních Pracovní skupiny pro dialog o hlubinném úložišti (PS Dialog) po transformaci, kdy byla zřízena jako jeden z poradních a pracovních orgánů Rady vlády pro energetickou a surovinovou strategii ČR.

Dubnové jednání Pracovní skupiny pro dialog zahájil svým krátkým vystoupením ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek, který přislíbil svoji podporu posílení práv obcí. Předsedou skupiny byl zvolen Karel Zrůbek, bývalý starosta Horažďovic a jeden ze zástupců obcí z lokality Březový potok. Místopředsedkyní byla zvolena paní Jana Nožičková, bývalá starostka Rudíkova a dnes představitelka spolku Zdravý domov Vysočina. Na post legislativního experta obcí byl zvolen Pavel Doucha (Frank Bold). Jako další odborník obhajující zájmy obcí byl pak jejich zástupci zvolen Matěj Machek, geolog pracující na Geofyzikálním ústavu Akademie věd. Pracovní skupina si schválila následující cíle své práce:

- Účast PS Dialog na přípravě zákona o hlubinném úložišti
- Projednat kritéria pro výběr lokality pro HÚ
- Projednat Koncepti nakládání s RAO a VJP a přispět ke kvalitní veřejné debatě o této otázce
- Rozšíření nástrojů k informovanosti a kompenzacím na lokalitách
- Navázání komunikace s institucemi ze zahraničí s podobným postavením jako má PS Dialog

Jednání pracovní skupiny 16. června na ministerstvu průmyslu.

foto: Olga Kališová

- Shromažďování a prezentace informací
- Finanční zajištění těchto aktivit

Pracovní skupina se po dvouleté pauze vrátila k návrhu, jak pomoci zákona změnit dnešní nedobry stav a posílit postavení obcí vůči státu při rozhodování o úložišti. Základem dokumentu, který vychází z dlouhých debat zejména v minulých letech je, že v okamžiku rozhodování o posledních dvou lokalitách, konkrétně před podáním žádosti o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do

zemské kůry na těchto dvou lokalitách, bude žádán souhlas dotčených obcí. Bude umožněno, aby v obcích mohlo proběhnout místní referendum k této otázce. Když budou souhlasit všechny, rozhodne pak o výběru ještě vláda. Jestliže narazí žádost Správy úložišť na nesouhlas obcí, má být vrchním arbitrem Senát Parlamentu ČR, jehož souhlasné stanovisko dané po veřejném slyšení bude podmínkou pro souhlas vlády.

Pokud by se podařilo prosadit takovýto zákon, získají obce proti dnešku bezesporu silnější možnosti, jak hájit své oprávněné zájmy v průběhu povolování. Na druhou stranu se ozvaly oprávněné hlasy, že stát si svou může prosadit i skrze Senát a občané obcí souhlasem s tímto zákonem vlastně ztratí možnost efektivní principiální obrany již nyní. Myslím, že pracovní skupinu ještě čeká obtížná debata nad návrhem. Pokud se na něm shodneme, musí jej ještě podpořit Rada vlády pro energetickou a surovinovou strategii a poté teprve vstoupí do legislativního soukolí mezi ministerstva a později pak i do Parlamentu.

S využitím tiskové zprávy PS Dialog Edvard Sequens, zástupce oborové platformy ekologických organizací Zelený kruh

Pracovní skupina pro dialog o hlubinném úložišti:

V listopadu 2010 byla ustavena pracovní skupina, která si klade za cíl přispět k transparentnosti procesu výběru vhodné lokality pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a vysokoaktivních odpadů, a to s respektováním zájmu veřejnosti a posílenou aktivní spoluúčastí veřejnosti, respektive dotčených obcí v tomto procesu. Většinu členů pracovní skupiny tvoří představitelé místních samospráv z obcí z lokalit zvažovaných pro hlubinné úložiště a místních ekologických organizací, ve skupině jsou zastoupeni i představitelé obou komor parlamentu, státních institucí, zodpovědných za ukládání radioaktivních odpadů, odborníci v humanitních i technických oborech i představitelé ekologických iniciativ s celostátní působností. PS Dialog pracuje od ledna 2015 pod Radou vlády pro energetickou a surovinovou strategii.

*Kontakt: Sekretariát PS Dialog – Ing. Hana Vojtěchová, ÚJV Řež, a.s.,
tel: 266 173 608, 720 739 855
e-mail: hana.vojtechova@ujv.cz*

Regionální zpravodaj Bezjaderná vysočina

Calla ve spolupráci s aktivními obyvateli míst, která stát vytipoval jako vhodná pro hlubinné úložiště vyhořelého paliva na Českomoravské vysočině, začala v rámci projektu „Silnější hlas obyvatel Vysočiny při hledání hlubinného úložiště“ vydávat zpravodaj Bezjaderná vysočina. V každém čísle podrobněji představuje jednu ze tří lokalit vysočiny. V lednovém čísle je to Hrádek, místo mezi Dolní Cerekví a Rohoznou a v červnovém čísle pak Horka na Třebíčsku. Ke konci roku vyjde třetí číslo zaměřené na Kraví horu na Žďársku. Pokud vás zajímá obsah, můžete si zpravodaj stáhnout z webových stránek www.nehcemeuloziste.cz.

Edvard Sequens, Calla

Internet se zaplnil informacemi k úložišti

Každý, kdo potřebuje informace o hledání místa pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva v České republice, má nyní také šanci hned na několika nových internetových stránkách. V první řadě na přepracovaném internetovém portále www.nehcemeuloziste.cz, který v nové podobě zprovoznila organizace Calla a Nehceme úložiště Kraví hora Představeno je tu kromě domácí Kraví hory všech sedm vybraných lokalit, právní dokumenty, aktivity občanů i starostů, výsledky referend, tiskoviny vydávané místními spolky i odborné studie Správy úložišť.

Lidé, jejich spolky i samosprávy obcí najdou na webu také právní pomoc pro úspěšnější zapojení se do povolování v jednotlivých fázích vyhledávání hlubinného úložiště vysoce radioaktivních odpadů v podobě metodických rad a vzorů. Vznikly ve spolupráci s týmem právníků z Frank Bold. Autoři v nich seznamují zájemce s tím, jak probíhá správní řízení

obecně a zvláště pak řízení a stanovení průzkumných území, územní i stavební povolování a jak se do nich mohou zapojit spolky. Těm se věnují i informace pro založení spolku či jeho změnu s dřívějšího občanského sdružení. Všichni pak najdou rady, jak využít práva na informace, zapojit se do hodnocení vlivů koncepcí i samotného úložiště na životní

prostředí. Pokud to bude nezbytné, naleznou pomoc při přípravě petice, veřejného shromáždění či místního referenda.

Obyvatelé z lokality Horka mohou najít potřebné informace zaměřené na webu www.zdravydomovvysocina.cz, který vytvořil místní spolek Zdravý domov Vysočina. Podobně na lokalitě Hrádek spolek Bezjaderná Vysočina vytvořil nové www.bezjadernavysocina.cz. Vznik webu s informacemi zaměřenými na úložiště byl podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů v projektu „Silnější hlas obyvatel Vysočiny při hledání hlubinného úložiště“.

Edvard Sequens, Calla

Kam s ním?

Vyhořelé palivo z jaderných elektráren patří mezi nejnebezpečnější materiály vůbec. Je nutné ho izolovat od všeho živého po statisíce let. Jak chceme tento problém řešit v České republice? Může být hlubinné úložiště bezpečné? Nebo lze vyhořelé palivo využít jinak? Proč odpad neodvezeme za hranice? Jaké dopady může mít úložiště na vybraný region a co

s tím mohou dotčené obce udělat? To je jen několik málo otázek z řady, kterým se věnuje nový informační list „Kam s ním?“ s podtitulem „Otázky, které byste si měli položit v souvislosti s hledáním místa pro konečné hlubinné úložiště radioaktivních odpadů“ vydaný Callou v roce 2014. Stáhněte si ho z webu www.nehcemeuloziste.cz.

Edvard Sequens, Calla

Našli jsme v archivech

„Náš stát musí vyřešit konec palivového cyklu, jinak nemůžeme počítat s tím, že bychom mohli nějak postupovat dál ve využívání jádra k provozu jaderných elektráren. A víte, že se nám to dosti nedaří, sehnat lokalitu na konečné uložení paliva. A naše obce marně doposud čekaly na to, jaké budou kompenzace, chcete-li motivace pro to, aby mohly souhlasit třeba i s průzkumnými pracemi. Proto vítáme tuhle změnu. Myslíme si, že je dobrá, že i kompenzace by měly být motivační k tomu, aby se urychlil průzkum a další práce na úložišťích.“

Tehdejší senátor Vítězslav Jonáš, dnes předseda sdružení Energetické Třebíčsko při projednávání novely atomového zákona v roce 2011

„Jsem proti jadernému úložišti na daném území. Sice si myslím, že krajině by neškodilo a jeho vybudování by přineslo lidem v regionu pracovní místa, akceptuji ale názor občanů. Pokud úložiště vnímají jako své ohrožení, potom by je do toho neměl nikdo nutit. Referendum k dané otázce by mělo být naprosto zásadním. Optimální by bylo, kdyby Božejovice-Vlksice byly vyškrtnuty ze seznamu.“

Tehdejší poslanec za ČSSD, dnes ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek v anketě Tábořských listů v roce 2003 (lokalita Božejovice-Vlksice byla přejmenována na Magdalénu)

Geologický průzkum pro úložiště nebo pro SÚRAO?

Všichni se asi shodneme na tom, že bez řádného geologického průzkumu nelze vyhledat ložisko užitkové suroviny, nelze postavit most či jinou významnou stavbu. Geologové jsou vždy těmi prvními, kteří získávají informace o podloží příslušné stavby i o jejím okolí. Na základě těchto informací pak projektanti vytvářejí své vize a projekty a stavební inženýři vymýšlejí proveditelná řešení.

Takový řádný geologický průzkum musí být samozřejmě proveden i v místě plánovaného hlubinného úložiště radioaktivních odpadů. Průzkum to musí být ale takový, který přinese jasné a nezpochybnitelné informace o stavu horninového prostředí a to především v té hloubce, kde se bude nacházet nejdůležitější část stavby. Musí to tedy být průzkum, který zahrnuje i hlubinné vrty a jiné technické práce. Získat povolení takového průzkumu, který je založen na technických pracích a zásazích do pozemků a do krajiny není ale vůbec jednoduché, zvláště když občané dotčených obcí vše bedlivě sledují a připomínají.

A tak SÚRAO přišlo na lišácké řešení. Průzkum se rozdělí na část „neinvazivní“ (bez technických prací) a část „invazivní“ (s pomocí vrtů)

a pouze pro neškodnou část vhodně pojmenovanou jako etapu vyhledávací zažádá o stanovení průzkumného území. Jak chytré! Zákon to nezakazuje a příslušné orgány (Ministerstvo životního prostředí) nebude mít problém s jeho kladným vyřízením. Ani občané nemohou v podstatě nic namítat, vždyť se jedná jen o pochůzky geologů s ručními měřicími přístroji po povrchu!

Lišáctví tohoto kroku však tímto zdaleka nekončí. V momentě pravomocného stanovení průzkumného území začnou obce dostávat na účty finanční kompenzace. Peníze budou přibývat a o průzkumu občané téměř nebudou vědět. SÚRAO také tímto krokem splní podmínku o provedení průzkumu na všech vytypovaných lokalitách, která byla pro ně které starosty zásadní. Co na tom, že

se takovým průzkumem vlastně nic nového nezjistí. Výběr lokalit přece nebude (vlastně ani nemůže) probíhat na základě geologických dat, ale na základě přístupu samotných obcí, přičemž se počítá, že jejich názor se bude postupně pod tíhou finančních kompenzací ohýbat.

SÚRAO také plní slib vůči státu a tím si pojišťuje svou budoucnost. Postupuje ve vyhledávání lokalit kupředu, dokonce již pracuje na povolení „potřebných“ geologických průzkumů, aby mohlo dojít k užšímu výběru. Co je ale pro SÚRAO nejdůležitější? Nejdůležitější je možnost velice jednoduše a chytře nabytého průzkumného území! Ten skutečný geologický průzkum s pomocí vrtů a báňských průzkumných děl, bez kterého se výběr finální lokality stejně nepohne dál, bude moci začít hned po skončení první neškodné a bezvýznamné etapy. Sice bude nutné zažádat příslušné orgány znovu o povolení a dokonce i občané dotčených obcí se budou moci znovu vyjádřit. Půjde však již jen o zmenšení dříve stanoveného průzkumného území. Stejněho průzkumného území, kde odbory životního prostředí pověřených obcí, dotčené obce i občané samotní téměř nic nenamítali a kde to vše proběhlo poměrně hladce. Stanovení zmenšeného průzkumného území pro další etapu průzkumů bude příslušnými úřady bráno vždy jako vstřícný krok vůči občanům dotčených obcí a jeho povolení proběhne z jejich strany nejspíše opět bez větších komplikací!

V Lubenci si úložiště nepřejí.

foto: archiv SOS Lubeneč

Jiří Svejkský – geolog, Lubeneč

Den proti úložišti 18. dubna 2015

Společné tiskové prohlášení organizujících obcí a spolků

V sobotu 18. dubna 2015 se na všech místech po celé České republice, kde Správa úložišť radioaktivních odpadů hledá místo pro trvalé hlubinné úložiště, uskuteční v rámci společného protestu pochody, koncerty a další akce.

UNESCO tento den vyhlásilo mezinárodním dnem památek a sídel. Chceme upozornit na to, že plánované úložiště by zásadně změnilo tvář blízkých obcí a stalo by se „památkou“, která přetrvá navždy.

Současně si připomínáme, že jen o týden později uplyne 29 let od největší jaderné katastrofy – havárie v Černobylu, jejíž následky ponese ještě mnoho dalších generací.

Jaká je dnes situace v České republice? Stát, zastoupený Správou úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO), upřednostňuje trvalé uložení vyhořelého jaderného paliva. Označil celkem sedm lokalit, kde by mohlo být vybudováno hlubinné úložiště, a připravuje jejich průzkum. Většina obyvatel dotčených obcí však s tímto postupem nesouhlasí. Důvody lze shrnout do dvou bodů:

- 1. Stát nerespektuje názor obyvatel v obcích ohrožených výstavbou úložiště.** O zahájení průzkumných prací usiluje, aniž by bylo legislativně vyřešeno rovnoprávnější postavení obcí a státu. Přijetí návrhu zákona, který by postavení obcí posílil na úroveň obvyklou v zahraničí, stát bojkotuje. Na znění návrhu se přitom shodli zástupci samospráv, neziskových organizací, ministerstev i odborníci z oblasti práva, sociologie a jaderné bezpečnosti.
- 2. Stát postupuje nekoncepčně.** Nejsou jasně stanovena kritéria výběru vhodného místa pro úložiště a není tedy jasné, jak by měly plánované průzkumné práce přispět k vyřešení některých lokalit. Stát také navrhuje budování dalších jaderných reaktorů – a tím i zvyšování množství

vyhořelého jaderného paliva – bez jasné a obecně přijatelné představy o tom, jak problém radioaktivního odpadu vyřešit. Trvalým uložením odpadu do země bez možnosti vyjmutí připravuje stát budoucí generace o možnost nalézt jiné, dlouhodobě bezpečnější řešení.

Každá lokalita je specifická, proto každý z organizátorů přizpůsobuje podobu protestní akce místním podmínkám. Naším společným zájmem je upozornit na problém ukládání vyhořelého jaderného paliva a zahájit celonárodní diskusi, do níž by se zapojili nejen obyvatelé dotčených lokalit, ale i vědci, novináři a široká veřejnost. Přenést důsledky nezodpovědného jednání státu na několik obcí, které nemají zákonnou možnost rozhodování o své budoucnosti ovlivnit, považujeme za nepřijatelné.

Symbolický Den proti úložišti

Dva dny před celorepublikovým Dnem proti úložišti vydala Správa úložišť radioaktivních odpadů stanovisko, že akce ve všech sedmi lokalitách konající se v sobotu 18. dubna 2015 pořádají pouze spolky. Význam tohoto Dne však nemohl být takovýmto tvrzením, při němž byla účelově zamlčena role samospráv obcí, nikterak snižen. Zúčastnilo se ho přímo přes 1150 lidí na znamení nesouhlasu s dosavadním postupem SÚRAO prosadit stanovení průzkumných území i přes opakovaně důrazný protest svých samospráv. Vysloužil si široké mediální pokrytí, dokonce i speciální půlhodinové vysílání a průběžné vstupy na ČT24.

Symboliku tohoto dne o to více podtrhl svým rozhodnutím ministr životního prostředí Richard Brabec, který zamítl rozklady obcí a spolků z lokalit Čertovka, Čihadlo, Horka, Kraví hora a Magdaléna a uvolnil tak cestu ke geologickým průzkumům v těchto lokalitách. Pojdme si připomenout průběh akcí, které se ministr i SÚRAO rozhodli ignorovat.

Asi organizačně nejpropracovanější byla akce proti úložišti na lokalitě Březový potok. Nejenže tam

připravili sportovní štafetu z Pačejova do Chanovic s kulturním programem, s vyzváněním zvonů ve 13 hodin, ale dokonce jim 1024 lidí podepsalo petiční listinu se společným prohlášením a politicky je podpořili Starostové a nezávislí (STAN). Politickou záštitu ke svému potěšení získali také organizátoři protestů na lokalitách Kraví hora a Čertovka. V prvním případě šlo o brněnského náměstka primátora Martina Andera, v tom druhém o mosteckou Stranu zelených.

foto: Marta Kovářová

Účastníky pochodu na Kraví hoře z Drahonína a ze Skalky doprovázely kamery České televize (další společný prvek s Březovým potokem). Lidem na pochodu na Čertovce zahrála večer

kapela Václava Pavelky.

Na Magdaléně na Tábořsku na tradičním pochodu „Krajem, kde nebude úložiště“ a odkud SÚRAO ten den svázelo zájemce pro exkurzi do JEDU, podepsalo 500 lidí společné prohlášení ministrům průmyslu, životního prostředí a hejtmanovi Jihočeského kraje. Na Čihadle připomněli účastníci pochodu zastupitelům obcí Lodhéřov a Deštná, že je k aktivnímu odporu proti úložišti zavazují výsledky místních referend. Stejný vzkaz svým zastupitelům vyslali pochodující na lokalitě Horka, kde společné prohlášení podepsalo 220 lidí,

postavili kamennou mohylku podporující plakát s Mr. Burnsem a pořídili z akce skvělý videozáznam. No a na Čeříнку na lokalitě Hrádek se (za podpory Strany zelených) pustili do ilegálního geologického průzkumu krumpáčem a k večeru protijaderná alternativní rock'n'roll skupina „Proletáři všech zemí“ pořádně rozpumpovala krev všem v chatě na Čeříнку, aby se pak ztratili ve snové magic rock performance Durkheim Dolls s Matějem Kolářem.

Tolik stručně shrnutí všech akcí, tak moc důležitých pro uchování naší občanské společnosti, i když jim

momentálně vládoucí státní úředníci nepřikládají patřičný význam. Ano, bylo by od státu nezodpovědné nehledat vhodnou lokalitu pro uložení vysoce radioaktivního jaderného odpadu. Ale je arogantní jít proti lidem, kteří mají oprávněné obavy o osud příštích generací. A je trestuhodné chtít za garantovanou cenu protlačit stavbu nových jaderných reaktorů, když celý svět bolí hlava z toho, jak po desetiletích úsilí stále nenachází nejbezpečnější místo pro uložení nejriskantnějšího odpadu všech dob.

Olga Kališová, Calla

Čertovka

Občané na Lubenecku mohli svůj nesouhlas s úložištěm vyjádřit pochodem po jedné z tras dlouhých 12 nebo 4 km. Trasy vedly krajinou mezi Blatnem a Lubencem, která byla vybrána jako potenciálně vhodná k vybudování hlubinného úložiště jaderného odpadu. I přes občasně přehánky a zimu se pochodu zúčastnilo více než 80 zaregistrovaných účastníků. Další lidé pochod vynechali a přišli přímo do jeho cíle ke kostelu sv. Jiljí v Libyni. Takto přišlo svůj postoj během odpoledne vyjádřit ještě přes 80 dalších občanů.

Odpolední část akce byla před hudební produkcí zahájena přečtením společného prohlášení všech sedmi protestujících lokalit. Starosta Lubence Jiří Chaloupecký ve svém krátkém projevu poděkoval účastníkům a vyjádřil svůj nesouhlas i s chystanými geologickými průzkumy. Další diskuze probíhaly u stánku s aktuálními informacemi k dění kolem úložiště. Stejnému tématu

byla věnována i výstava kreslených vtípů, která se setkala s velkou odezvou. V kostele sv. Jiljí dále probíhala výstava historických artefaktů a výstava vitrážových soch Jitky a Richarda Kantových. *text a foto: SOS Lubenec*

Téma úložiště je v lokalitě žhavým námětem od roku 2003, kdy SÚRAO oznámilo představitelům obcí svůj záměr. Cílem společné akce obcí a spolků bylo upozornit na jednání státních institucí a na skutečnost, že MŽP jedná o povolení ke geologickým průzkumům. Proti snaze státu povolit zde průzkumy a následně úložiště společně protestovaly všechny dotčené obce Chanovice,

Březový potok

Kvášňovice, Maňovice, Olšany, Pačejov, Velký Bor, Město Horažďovice a občanské sdružení „Jaderný odpad – děkujeme nechceme!“ Pačejov.

V rámci Dne proti úložišti se konal informační stánek na nádvoří zámku v Horažďovicích při Velikonočním jarmarku, třímínutové varovné vyzvánění zvonů v celé lokalitě, odpoledne pak ze hřiště v Pačejově start štafety složené ze členů 25 místních spolků a občanů. Postupně 30 hlídek běželo trasu Pačejov hřiště – Pačejov nádraží – Olšany – Kvášňovice – Defurovy Lažany – Újezd u Chanovic – Chanovice, Kulturní dům o délce 12,5 km. „Zpěvem k záchraně Pošumaví a pro život“ v KD Chanovice vystoupily pěvecké soubory Velkobor, Prácheň a Školní dětský při ZŠ Pačejov. Ve všech pořadatelských obcích byly připraveny petiční listiny se společným prohlášením. Tyto listiny podepsalo 1024 lidí. Kopie byly zaslány na MPO a MŽP. Společným mottem akce bylo – NEDEJME SE!! Což bylo symbolicky ukázáno společným zvednutím spojených rukou zástupců pořadatelských subjektů. *text: Petr Klásek; foto: Tomáš Gihláš*

Magdaléna

Z Makova vyšlo asi 50 lidí, cestou se přidávali další a do cíle dorazili i poslové z ostatních obcí lokality a okolí (Božejovice, Božetice, Jistebnice, Nadějkov, Chyšky a další), s podpisovými listinami k prohlášení. Přišel i jistebnický starosta, Mgr. Vladimír Mašek. V cíli bylo pro všechny připravené pohoštění a informační materiály o úložišti. Celkově se zúčastnilo na 80 lidí, prohlášení ministrům průmyslu, životního prostředí a hejtmanovi Jihočeského kraje podepsalo na 500 lidí.

text: Marie Šittová; foto: Jiří Šitta

Čihadlo

V Lodhěřově se konal pochod na Čertův kámen. Lodhěřov spolu s obcemi Deštná, Světce a Pluhův Žďár tvoří lokalitu Čihadlo, která je jednou ze sedmi lokalit vytipovaných k uložení tisíců tun jaderného odpadu. I přes nepřízeň počasí se na lodhěřovské návsi sešlo na 80 lidí, kteří se po krátkých proslovích organizátorů vydali k cíli pochodu. Trasa vedla místy, kde by podle plánů SÚRAO měl být ukládán jaderný odpad. Pod vrchem Čertův kámen bylo připraveno posezení u ohně, které ve studený den přišlo vhod.

text: Petr Nohava; foto: Iveta Nohavová

Hrádek

Na vrch Čerínkem vedou cesty ze šesti obcí a po všech se vydali lidé, aby se pod vrcholkem potkali. I přes chladné počasí se sešlo 150 lidí, kteří nesouhlasí s ukládáním vyhořelého jaderného paliva do žulového masivu pod Čerínkem. Prohlédli si výstavu fotografií a kreslených vtipů. Někteří přinesli transparenty, jiní zpívali, hráli a bubnovali, táborníci z Kuše připravili happeningový „NEgeologický NEprůzkum“. Jasně sdělení přinesla všem starostka Hojkova paní Milada Duchanová, že nechráníme „jenom“ své domovy, ale také stále cennější zdroje pitné vody a zdravou krajinu pro další generace dětí našich dětí.

V turistické chatě pod Čerínkem se díky kapele Proletáři Všech Zemí muzikovalo do večera. Druhý den, aby mládež nepřišla zkrátka, zahráli herci divadla De Facto Mimo „Hasičskou pohádku“. Hrál se venku u hasičárny v Novém Rychnově na sluníčku a čerstvém větru. Diváci přijali vysvětlení „to byste viděli, kdyby tu nefoukalo“ s úsměvem a podtitulek „hasiči proti úložišti“ s potleskem. Rozcházel se s materiály o úložišti, plackami s neúložišťovým logem a s úsměvem. Je lepší být dnes aktivní, nežli zítra radioaktivní. text: Jana Vítnerová

foto: Olga Kališová

Horka

Spolek Zdravý domov Vysočina uspořádal hvězdicový pochod místy ohroženými vybudováním skládky jaderného odpadu. Trasy v délce dvou až čtyř kilometrů absolvovalo v lokalitě Horka na Třebíčsku na 300 odpůrců hlubinného úložiště. Ve vojenském stanu se účastníci nejen schovali před nepřízní počasí a občerstvili se, ale měli možnost získat aktuální informace ohledně zamýšlené stavby. 220 z nich se také podepsalo pod prohlášení: „Nesouhlasíme s vybudováním hlubinného úložiště v lokalitě Horka a se všemi kroky, které k němu směřují“. Dopoledne všem zpřijemnil hudební program, posezení u ohně, stavění kamenné pyramidy či vytvoření velkého NE z lidských těl.

text: Simona Bernátová; foto: Olga Kališová

Kraví hora

Kraví hora se připojila k celorepublikové akci Den proti úložišti formou protestního pochodu rozděleného do dvou tras. První startovala z Drahonína a druhá ze Skalky, kde je plánován centrální mezisklad vyhořelého jaderného paliva, a končily na Kraví hoře. Zde předseda pořádajícího spolku Nechceme úložiště Kraví hora Martin Schenk oba proudy pochodu přivítal a seznámil je s nejnovějšími informacemi o hlubinném úložišti a o činnosti spolku.

Po pochodu byly v myslivecké chatě v Drahoníně vystaveny informační tabule s plánek hlubinného úložiště a se zakreslením staré důlní činnosti, která představuje nepřijatelné riziko v souvislosti s budováním úložiště. Po krátkém občerstvení následovala více jak hodinová diskuse a poté zába-va za doprovodu hudebníků z organizace ROSKA.

Pochod zaštitil svou přítomností náměstek primátora města Brna, Martin Ander, který přislíbil podporu města Brna těmito slovy: „V horizontu půl roku bychom mohli zadat odborné expertní prověření všech rizik spojenými s těžbou

uranu v Dolní Rožínce, ale i s případným ukládáním jaderného odpadu pod Kraví horou“. Akci podpořily Strana zelených Tišnov, Hnutí Duha Brno a spolky Dejmarka a Bystřice bez radiace. text: Robert Zelený; foto: Petra Roušarová

„Horké“ besedy k hlubinnému úložišti

V únoru 2015 spolek Zdravý domov Vysočina (ZDV) uspořádal informační besedy k hlubinnému úložišti pro občany Budišova, Nárámče a Rudíkova u Třebíče (lokalita Horka). Hlavním podnětem pro realizaci besed byla potřeba spolku reagovat na fakt, že zastupitelstva v obcích Rudíkov, Hodov, Rohy, Nárámč a v městyse Budišov stáhla svá odvolání (rozklad) proti říjnovému rozhodnutí Ministerstva životního prostředí o stanovení průzkumného území Horka a že v lednu 2015 proběhla v Rudíkově schůzka ve smyslu „jakýkoli odpor vůči státu je předem zbytečný, pojďme alespoň usilovat o zvýšení kompenzací za průzkumy“, na jejímž konci byl i tzv. zvací dopis v podobě žádosti o infocentrum SÚRAO.

Neméně důležitou roli pro uskutečnění besed sehrála skutečnost, že spolek ZDV chtěl zapojit do dění širší veřejnost a poskytnout jí informace, které by vyvážily slovy rudíkovského občana „dlouhodobé působení jakýchkoli manipulativních marketingových sociálně inženýrských“ praktik ze strany SÚRAO. Role přednášejícího se na pozvání ujal předseda sdružení Calla, Edvard Sequens, s prezentací nejen o rizicích hlubinného

úložiště, ale také o úskalích procesu výběru vhodné lokality v České republice. Sequens také zdůraznil myšlenku zastavit dosavadní uspěchaný a problematický proces, ve kterém chybí jasná kritéria a rovnoprávné postavení obcí, a zmínil alternativu k hlubinnému úložišti v podobě „předávaného správčovství“.

Spolek ZDV během besed opakovaně zdůraznil svůj nesouhlas s jednáním nově zvolených zastupitelstev

v rozporu s šesti místními referendy v letech 2003–2004, která tehdejší i budoucí zastupitelstva zavázala k tomu, aby využila všech zákonných prostředků k zabránění stavbě hlubinného úložiště vyhořelého paliva a vysoce radioaktivních odpadů na území obcí, „zejména z titulu schvalovatele územního plánu, účastníka správních řízení a vlastníka nemovitostí“.

A že se spolku během posledních měsíců podařilo oslovit a motivovat k aktivitě také své spoluobčany, bylo vidět nejen z hojné účasti lidí na všech třech besedách (na rudíkovské besedě se dokonce objevila předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Drábová na pozvání starosty Součka), ale také z toho, že besedy v Nárámči a v Budišově proběhly ve spolupráci se starostkou Jelínkovou a starostou Piňosem.

text a foto: Olga Kališová, Calla

Radioaktivní odpady za humny Budišova?

Calla uspořádala tři panelové debaty o úložišti v lokalitách na Vysočině. Druhou zorganizovala ve spolupráci se spolkem Zdravý domov Vysočina a městysem Budišov 16. dubna pod názvem „Radioaktivní odpady za našimi humny?“. V úvodu starosta Petr Piňos asi stu zúčastněným zdůraznil, že by byl rád, aby lidé odcházeli s pocitem, že mají právo ve svém domově ovlivnit záležitosti, které se jich bezprostředně týkají.

Úvodní slova Edvarda Sequense z Cally nabídla kritický pohled na strategii SÚRAO najít lokalitu pro hlubinné úložiště i přes nevyvážené postavení práv obcí a veřejnosti vůči státu a především pomocí finančních příspěvků. Upozornil na fakt, že garance pro dlouhodobě bezpečné uložení radioaktivního materiálu neexistují. Závěrem navrhl zastavit řízení týkající se průzkumných území a soustředit se hlavně na výzkum v oblasti bezpečného uložení, na hledání společenské shody na řešení problému jaderných odpadů. Zdůraznil také nutnost přijetí zákona o posílení práv obcí, který by napravil dnešní nevhovující situaci.

Vstup ředitele SÚRAO Jiřího Slovák se týkal technických záležitostí kolem vlastností žulového masívu, rychle ale přešla k výběru finální lokality, který se setkává na všech místech se značným odporem. Proto představil

tzv. záložní plán, čímž jsou míněny lokality vojenský újezd Boletice a zcela nový projekt „Moldanubikum“, který má v letech 2015 až 2017 posoudit okolí Temelína a Dukovan v okruhu 10–15 kilometrů. Kritéria pro výběr jsou rozdělena do třech oblastí: požadavky na dlouhodobou bezpečnost, ekonomická kritéria a dopady na životní prostředí.

Prezentace právníka Pavla Douchy z kanceláře AK Šíkola & Partneři, která zastupovala obce lokality Horka v první fázi řízení o stanovení průzkumných území, se soustředila na tři vzkazy publiku: „stanovení průzkumných území vedou k výstavbě úložiště“, „nevěřte slibům státu“ a „místní referenda jsou závazná pro orgány obce“. Budoucí povolení na sebe totiž navazují jako perličky na šňůrce a proto je příležitost rozhodnout o průzkumech a úložišti pouze teď na začátku procesu. Pavel Doucha připomněl neschválení návrhu zákona

Právník Pavel Doucha z AK Šíkola & Partneři.

o posílení práv obcí a rovněž porušení slibu SÚRAO daný obcím, že nezačínají stanovení průzkumných území přes jejich nesouhlas. Také vyzdvihl fakt, že dle výsledků místních referend mají obce činit všechny možné a dostupné kroky pro to, aby na jejich území úložiště nebylo.

Poslední řečník, Oldřich Svoboda z místního spolku ZDV, rozvedl poznatky z prezentace z únorových besed v Budišově, Nárámči a Rudíkově, shrnul aktivity spolku z jara 2015 a mezi jiným také upozornil na fakt, že to, že je lokalita Horka vnímána z pozice SÚRAO jako lokalita s nejmenším odporem, je zásluhou pár jedinců, kteří ale mají zastupovat většinu tak, jak rozhodla v referendech.

Olga Kališová, Calla

Cesta na nejbezpečnější místo na Zemi

Film „Cesta na nejbezpečnější místo na Zemi“ ukazuje jaderného fyzika Charlese McCombie, hledajícího místo pro konečné úložiště jaderného odpadu. Švýcarský režisér Edgar Hagen, který jej doprovázel, vysvětluje, proč je to tak důležité, stejně jako beznadějně.

Snímky, které během této cesty kolem světa vznikly, jsou působivé: noční zátahy proti odpůrcům přepravy kontejnerů s jaderným odpadem Castor v Německu. Indiáni, kteří na americkém Západě truchlí za svůj svatý kopec, který má posloužit jako úkryt pro radioaktivní odpad. Kontejnery, které se zdánlivě bez cíle přesouvají mezi zeměmi sem a tam. Film dochází k jasnému závěru: ať v poušti Gobi, ve vnitrozemí Austrálie nebo hluboko v Alpách – najít perfektní místo pro konečné uložení jaderného odpadu je iluzí.

SZ.de: Doprovázel jste jaderného fyzika Charlese McCombie, který již celých 35 let hledá vhodné a bezpečné místo pro konečné úložiště radioaktivních odpadů – bez úspěchu. Ani přesto se však McCombie nezdává. Co je důvodem pro jeho přetrvávající optimismus?

Edgar Hagen: Vychází z předpokladu, že až přestane lidstvo jednou využívat jadernou energii, nikdo se již nebude o uskladnění jaderného odpadu starat. To je pro něj tou motivací, stojící za hledáním vhodného místa pro konečné úložiště. Z pohledu odpůrce jádra to znamená: snaží se pouze najít řešení, jak jadernou energetiku provozovat dál.

Na druhou stranu zde samozřejmě zůstává jiskřička naděje. Skrytou pravdou však je: kdo se bude chtít starat o jaderný odpad, když už jaderná energetika nebude energetickým zdrojem? Bylo by pro mladé lidi atraktivní, stát se jaderným inženýrem s perspektivou, že se budou starat pouze o uložení jaderného odpadu? Myslím, že to může atraktivní být, ale něco si to od těchto lidí bude vyžadovat.

SZ.de: Jak hodnotí McCombie rizika jaderné energetiky?

Edgar Hagen: Mc Combie vyrůstal v době, kdy probíhal jaderný výzkum rychlých množivých reaktorů. Jaderní technici tehdy vycházeli z toho, že pokryjí dalších tisíc let tímto způsobem, jakýmsi perpetuum mobile.

Pomalu se ale ukazuje, že to tak není. Nefunguje to tak, jak si představovali – odpady jsou zde a rizika enormní. Když se něco stane, jsou následky pro společnost nedozírné.

SZ.de: Přesto zůstává tento jaderný odborník optimistický.

Edgar Hagen: Věřím tomu, co říká. Bylo mezi námi jakési napětí, vycházeli jsme z odlišných předpokladů. Při společné cestě jsme se dohodli na tom, že uděláme férový boj. Věděl jsem, že on svoje hledání nemůže jen tak zahodit. Myslím si ale, že musíme otevřít celospolečenskou debatu o těchto „hrobech“. Jaderný svět je zabetonovaný, aby se tak ochránil před svými odpůrci. V otázce likvidace jaderného odpadu je velký problém. Když jsem dělal tento film, měl jsem pocit, že nejlepší lidé v otázce likvidace jaderného odpadu sedí v řadách odpůrců jádra. Ti se tím zabývají, protože jsou přesvědčeni o tom, že se tím zabývat prostě musí. Nedělají to jako práci na čtyři nebo šest let, zabývají se touto otázkou celý svůj život. V případě lidí od Gorleбенu je zde mnoho kompetentních osob.

SZ.de: Jaderný průmysl a politici s odpůrci jádra nemluví?

Edgar Hagen: V Německu vznikla úložišťová komise, která radí, jak nově nastavit proces hledání vhodného místa pro jaderné úložiště. Ekologické organizace dlouho říkaly, že zůstanou vně této komise. V případě jejich odporu jde o lokalitu Gorleben, protože politici toto místo stále nevzdali a stále ho drží v současném stavu. Měli by se pokusit vyjít ekologům vstříc a vzít jejich kompetence v potaz. Místo toho však politici dále doufají, že lokalitu Gorleben nakonec přece jen nějak prosadí.

SZ.de: Když se některé ekologické organizace zdráhají účastnit se různých rozhovorů, to není promarněná šance?

Edgar Hagen: Vystoupili z rozhovorů, protože Gorleben je vynucený příběh. To je pochopitelné. Vyvíjel se

tam tlak na obyvatelstvo. Mělo se za to, že bývalý solný důl by poskytl bezpečné prostředí, ale bohužel to tak není. Ve filmu ukazujeme například solný důl v Mexiku, o kterém se také diskutovalo jako o možném místě pro uložení jaderného odpadu. Tam se hned vedle vrtá ropa. Všude, kde je sůl, jsou také suroviny. Jsou to místa, kam se budeme v budoucnu ještě vracet. Rozumím pohnutkám ekologů, když říkají, že to není akceptovatelné.

SZ.de: Zdokumentoval jste ve svém filmu různé protestní kultury - v Německu lidi, kteří jsou ochotni se přivázat k železničním kolejím, v Japonsku občany s megafony, v Austrálii protesty na jízdních kolech. Našel jste společné jmenovatele těchto protestů?

Edgar Hagen: Společným jmenovatelem je kompetence, která na těchto místech vznikla. Tito lidé se zabírají jadernou energetikou již desetiletí. Je to vlastně pokus zlomit mlčení, kterého se nám ze strany jaderného průmyslu dostává – mlčení ohledně možných rizik, mlčení ohledně Fukušimy. To, co se tam stalo, bude mít následky na desítky let. Pro mě je společným jmenovatelem odpůrců to, že jsou to lidé, kteří se tématem skutečně a dlouho zabývají.

Nejzajímavější lidi jsem našel v Nevadě. Tam stát částečně platí odpůrce, protože stát Nevada se postavil proti jadernému úložišti. Stát si tak najal lidi, aby vytvořili opozici proti projektu Yucca Mountain. Tam mi dokonce McCombie navrhl odpůrce projektu jako kontaktní osoby, což od něj bylo velmi upřímné.

SZ.de: V Yucca Mountain v USA má jednoho dne vzniknout konečné úložiště jaderného odpadu. Američtí původní obyvatelé však považují tuto horu za posvátnou.

Edgar Hagen: Tuto zemi vzali Indiánům. Je to nehoráznost. Země byla vyvlastněna již dříve kvůli jaderným testům. A teď se tam staví konečné úložiště pro jaderný odpad. Tom Isaacs ze Stanfordu je vedoucím komise, která se zabývá otázkou Yucca Mountain. Navštívil jsem ho a zeptal, jak je to s původními americkými obyvateli. Řekl mi na to, že kdyby měli řešit ještě tenhle problém, tak by se

nikam nedostali. Jinak řečeno to znamená: kdybychom zohledňovali práva obyvatel, tak bychom v USA nebyli schopni jednat.

SZ.de: Tedy možností je, tyto původní obyvatelé úplně obejít.

Edgar Hagen: To je můj dojem z toho. Indiáni nemají peníze. Ale nasadili by své životy, jen aby ochránili svá práva. Situace tam vypadá tak, že někdo chce něco postavit na mém území, ale já za to musím zaplatit. Jsem součástí projektu, který mi někdo nutí. Ta samá situace je i v Gorleben.

SZ.de: Viděl jste na svých cestách nápady nebo řešení pro uskladnění jaderného odpadu, které by Vás přesvědčily?

Edgar Hagen: Je to samozřejmě dobrý nápad, zbavit se jaderného odpadu. I když konečné úložiště jaderného odpadu dostane povolení, bude trvat dalších 40 let, než se postaví. A do té doby musíme tento odpad nějakým způsobem zajistit. Jak překleneme tato další desetiletí? Právě to vypadá tak, že jednotlivé země

produkcující jaderný odpad, nesmí vyvážet tento odpad do zahraničí. Švýcarsko je jedinou zemí, která má povolení vyvážet jaderný odpad, ale za určitých podmínek. Jinak musí mít každá země s jadernými elektrárnami své vlastní jaderné úložiště. Musí se tedy postavit velké množství konečných úložišť. A zatím se neděje nic. Jaderný odpad nemůžeme nechat jen tak bez zajištění.

SZ.de: I přesto se ve světě plánuje stavba dalších a dalších jaderných elektráren...

Edgar Hagen: Velká Británie se právě teď snaží prosadit stavbu další jaderné elektrárny v Hinkley Point. Teprve v roce 2011 zde odstartoval projekt hledání jaderného úložiště a zároveň hned chtějí stavět další jadernou elektrárnu. A to i přesto, že se zde došlo k celospolečenskému konsensu, že se budou jaderné elektrárny dále provozovat pouze za předpokladu, že se najde vhodné řešení trvalého uložení jaderného odpadu. To je neuvěřitelné, nebo ne? Toto dilema se zcela vytěsňuje.

foto: www.diereisezumsicherstenortdererde.ch

Zkrácený rozhovor Christoha Behrense s Edgarem Hagenem ze Süddeutsche Zeitung přeložila Gabriela Reitinger z OIŽP
Stránky filmu: www.diereisezumsicherstenortdererde.ch

Problém jaderného odpadu má etický rozměr

O dánské studijní skupině pro etické posouzení problému jaderného odpadu jsme v minulém roce psali v souvislosti s institutem předávaného správcovství, který navrhla jako variantu pro nakládání s jaderným odpadem. Hodnocení technologie hlubinného úložiště, které studijní skupina v této souvislosti publikovala, se neomezuje na podmínky severní Evropy. Autoři se shodli na následujících základních tezích.

Projektanti hlubinného úložiště musejí s ohledem na extrémně dlouhou dobu, po kterou zůstává jaderný odpad nebezpečný, přijmout větší úroveň odpovědnosti k budoucím generacím, než je běžné u velkých stavebních projektů. Vzhledem k nejistotám spojeným s plánováním ve velmi dlouhém časovém horizontu, je třeba pracovat s principem předběžné opatrnosti.

Technologie konečného uložení předpokládá, že odpad bude po zapečetění v úložišti ponechán bez dozoru a bez možnosti opětovného přístupu. Aby byl tento předpoklad naplněn, musíme si být jisti, že geologické vrstvy obklopující úložiště jsou nejen nepropustné, ale také velmi stabilní. Svoji schopnost izolovat odpad si musejí uchovat po velmi dlouhou dobu.

Podle našeho názoru spočívá hlavní problém konečného uložení ve vědecké nejistotě: geologie není prediktivní vědou. Používané matematické modely popisují komplexní procesy probíhající v podzemním prostředí velmi zjednodušeně a jejich výsledky nemohou být experimentálně ověřeny v dlouhém časovém úseku, který je z hlediska úložiště relevantní. Geologové dokáží díky svým znalostem dobře popsat mnoho jevů, ke kterým došlo v minulosti, ale nemohou s jistotou předpovědět, co se stane v budoucnu. Používaný pojem „konečné uložení“ nepochybně slibuje víc, než může nabízená technologie nabídnout.

Vzhledem k tomu, že odpovědnost za péči o jaderný odpad necháváme v případě konečného úložiště

na přírodních procesech, které umíme popsat jen do určité míry, riskujeme únik radioaktivních látek v dlouhodobém i střednědobém výhledu. Vědecké a technické podklady předkládané navrhovateli úložiště toto riziko nevyklučují. Budoucím generacím tak hrozí, že budou vystaveny vážnějším environmentálním problémům než my.

V případě projektu hlubinného úložiště a nejistoty, která je s ním spojena, se nemůžeme spokojit s principem nejlepší dostupné technologie. Problém vysokého rizika v daleké budoucnosti nelze prohlásit za vyřešený poukázáním na vynaložené úsilí a prostředky.

Hlubinné úložiště by bylo možné přijmout za řešení jen v případě, že při jeho využití budou nejhorší myslitelné následky nepravděpodobných událostí mírnější než v případě ostatních variant. Při současné úrovni znalostí není možné řešit problém radioaktivního odpadu tímto způsobem.

*Podle NOAH – Friends of the Earth Denmark
Karel Polanecký, Hnutí DUHA*

Švýcarské protesty proti úložišti

V regionu Weinland ve švýcarském kantonu Curych se formuje odpor proti jadernému úložišti pro uložení radioaktivních odpadů. Nově vytvořené zájmové společenství IG (Interessengemeinschaft) využilo v sobotu informační akci spolku v Rheinau, aby dalo jasně a hlasitě najevo svůj protest. Hnutí vedou zemědělci z regionu, kteří vjeli asi dvacetí troubícími traktory před budovu, kde se informační akce konala.

Jürg Rasi, iniciátor spolku IG, vyzval obyvatele regionu Weinland, aby se drželi pohromadě proti „hrozbě rakoviny ve svém regionu“, bez ohledu na to, jaké politické pozadí to má. Avizoval dlouhý a nerovný boj: na jedné straně Národní institut pro skladování jaderných odpadů NAGRA, který disponuje velkou mocí a penězi. Na straně druhé pak obyvatelstvo, které může srdcervoucně proti záměru státu bojovat.

Rasi a jeho spolubojovníci varovali, že konečné úložiště jaderných odpadů může mít nedozírné následky: může zničit dobrý kulturní region, utrpí tím místní zemědělské produkty a ohrožena by byla i spodní voda. Záměr by měl kromě jiného také velké negativní důsledky na image celého regionu. Podle Rasiho je potřeba bojovat za další generace, které by byly záměrem stavby jaderného úložiště dotčeny. Proto požaduje spolek

IG okamžité zastavení tohoto „nekalého řízení“.

Rasi tím myslí výběrové řízení institutu NAGRA, který v lednu oznámil, že zredukoval počet úložišťových lokalit z původních šesti na dvě: Jura Východ v kantonu Aargau a Curych Severovýchod v regionu Weinland. Tyto dvě oblasti se totiž po dlouhých analýzách na základě mnoha kritérií jeví jako ty, jejichž podloží by mělo poskytnout největší bezpečnost pro skladovaný odpad. Podle interního, v roce 2012 zveřejněného, materiálu Nagry, se uvažuje s lokalitou v kantonu Curych, region Weinland pro uložení vysoce aktivních odpadů a s lokalitou Aargau pro uskladnění středně a mírně radioaktivních materiálů.

Spolkoví a regionální odborníci zatím nerozhodli o tom, jestli budou sdílet výše uvedený návrh Nagry. Před rozhodnutím musí nejprve vyhodnotit příslušnou dokumentaci,

kteřá má více než 20 000 stránek. Curyšská vláda ale již nyní myslí, že Nagra se příliš rychle rozhodla pro výběr pouze dvou zbývajících lokalit.

Spolek IG sklídl při svém sobotním protestu proti jadernému úložišti ve Weinlandu aplaus asi 70 lidí, kteří pak hluk spolku IG před budovou následovali. Mnozí místní lidé se totiž obávají, že není možné garantovat bezpečnost vybrané lokality na dobu tisíců let. Dělalí si pak především starost o spodní vodu. Markus Fritschu z vedení institutu Nagra se pokoušel tyto obavy vyvrátit. Nabídl zástupcům spolku IG, aby se setkali při společném jednání k výměně informací.

Podle Tagesanzeiger.ch

Gabriela Reitinger,

Občanská iniciativa pro životní prostředí

Švýcarsko: curyšská vláda je nespokojená s Nagrou

Curyšská kantonální vláda nechce, aby se v tomto kantonu skladovaly radioaktivní odpady. Podle ní se musí pečlivě prozkoumat, kde se nakonec jaderný odpad umístí pod zem. Nerozumí tomu, že se federální vláda koncentruje pouze na dvě z vybraných lokalit. Curyšská vládní rada není spokojená s prací Národní společnosti pro ukládání radioaktivních odpadů – Nagra. Podle ní není správné, že již v této fázi procesu vyhledávání vhodného místa pro úložiště zredukovala počet možných lokalit pro podzemní úložiště vysoce radioaktivních odpadů na pouhé dvě. Jednotlivé kantony proto opětovně vyzvaly švýcarskou společnost Nagra, aby prozkoumala všechny potenciálně možné lokality a transparentně zhodnotila výsledky těchto průzkumných prací.

Nagra byla v roce 2011 pověřena švýcarskou spolkovou radou, aby vybrala alespoň po dvou lokalitách pro vysoce radioaktivní a středně až nízkooaktivní odpady. Na konci ledna letošního roku však Nagra zveřejnila výběr lokalit Jura Východ a Curych Severovýchod jako vhodná místa pro uložení jak nízko až středně

aktivních, tak i vysoce radioaktivních odpadů z jaderných elektráren.

Ostatní lokality podle kantonů mohou být vyřazeny z výběru pouze za předpokladu, že ve srovnání s jednou nebo více lokalitami vykazují jednoznačné nevýhody. Politické grémium pro vyhledávání úložiště a výbor kantonů za předsednictví

Průzkumný tunel v Grimsel.

foto: Reuters

stavebního ředitele Markuse Kögieho proto nyní pověřil expertní skupinu Bezpečnost (AG SiKa/KES), aby všechny dosavadní podklady řádně zanalyzovala. Zpráva této skupiny se očekává ve druhé polovině letošního roku.

Podle Neue Zürcher Zeitung

Gabriela Reitinger, Občanská iniciativa pro životní prostředí

Špatně zabezpečený jaderný odpad 200 kilometrů od ukrajinské fronty

Odborníci a zástupci ekologických organizací vyjádřili vážné znepokojení po prohlídce skladu vyhořelého paliva v největší evropské jaderné elektrárně u Zápороží na Ukrajině. Více než 3000 palivových tyčí je uloženo v kontejnerech na volném prostranství za jednoduchým plotem. Elektrárna je přitom vzdálena jen 200 kilometrů od frontové linie oddělující jednotky ukrajinské armády a proruských separatistů.

pochopitelně limitované. Předseda jaderného dozoru Sergej Božko shrnul situaci slovy: „Vzhledem k dnešnímu způsobu vedení války nelze jaderná zařízení kompletně zabezpečit proti útoku. Jedině, že bychom je stáveli na Marsu.“

Patricia Lorenz z Friends of the Earth Europe uvedla: „Šokovalo mě, že v takové blízkosti válečného konfliktu stojí kontejnery s vyhořelým palivem pod širým nebem. Přístupu k nim brání jen plechová vrata a několik členů ochranky. V Německu, které není vystaveno válečnému nebezpečí, mají provozovatelé skladů povinnost ukládat kontejnery do zastřešených objektů se zesílenými stěnami.“

Místa bojů jsou od elektrárny vzdálena 200 kilometrů a aktuálně nehrozí riziko jejího přímého poškození vojenskou technikou. Panují ovšem obavy ze záměru Ruska zaútočit na Mariupol a získat pozemní přístup na anektovaný Krym. V případě této operace by se elektrárna mohla dostat na dostřel raketám používaným na ukrajinské frontě.

Přestože existuje krizový plán počítající s rozmístěním vojska

v okolí elektrárny v případě přibližování bojů, možnosti její ochrany jsou

*Podle The Guardian
Karel Polanecký, Hnutí DUHA*

Jaderný odpad pod širým nebem 200 km od ukrajinské fronty. foto: Andreas Dworak, GLOBAL2000

SDH Maňovice a o.s. „Jaderný odpad – děkujeme, nechceme!“ pořádají tradiční

**„Na kole a pěšky proti úložišti jaderného odpadu“
v sobotu 18. 7. 2015 – start ve 13³⁰ v Pačejově-nádraží.**

Akce končí v Maňovicích na Dračí louce, kde se koná večerní zábava.

**fond
pro NNO**

NROS
Nadace rozvoje občanské společnosti

**nadace
partnerství**
LIDÉ A PŘÍRODA

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů.
www.fondnno.cz a www.eeagrants.cz

Vydává: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice, IČO: 62536761, tel.: 384 971 930, e-mail: edvard.sequens@calla.cz
Vydáno ve spolupráci s Hnutím DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno, tel.: 545 214 431, e-mail: karel.polanecky@hnutiduha.cz; **Redakce:** Edvard Sequens, Karel Polanecký; **Grafická úprava, sazba a typografie:** Radim Šašinka, www.larvagrafik.com; **Tisk:** A+A Tisk Brno, aatisk@seznam.cz, tel.: 532 182 211; **Evidováno:** Ministerstvo kultury ČR, reg. č. MK ČR E 12289;
Vyšlo: 28. 6. 2015 nákladem 2000 ks; **Blíží informace na adresách:** www.calla.cz a www.hnutiduha.cz. Dáváme prostor i názorům, které se nemusí shodovat s míněním vydavatelů.